

Za fundamentalny błąd należy się rekompensata

Dr Krzysztof Wąsowski Uzyskanie orzeczenia o niezgodności z prawem prawomocnego wyroku może być podstawą do wystąpienia o odszkodowanie do sądu powszechnego

Naczelny Sąd Administracyjny pierwszy raz podważył własny wyrok w trybie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Na rzecz prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zasądzono 440 tys. zł tytułem kosztów postępowania (syg. akt II GNP 2/13). Na czym polega ten środek prawny i czemu ma służyć?

Ten środek prawny służy zaskarżaniu prawomocnych orzeczeń sądów administracyjnych, kiedy przez ich wydanie została wyrządzona stronie szkoda, a zaskarżenie w innym trybie było niemożliwe. Poświęcono mu rozdział VIIa prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Wprowadzono go nowelizacją z 2010 roku (przepisy weszły w życie 10 kwietnia). Trudno powiedzieć, dlaczego tak późno, ponieważ podstawą tej skargi jest art. 77 ust. 1 Konstytucji RP. Stanowi on, że „każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne

z prawem działanie organu władzy publicznej”.

Jakie warunki musi spełniać przedsiębiorca, żeby skorzystać z tej skargi?

Przede wszystkim orzeczenie sądu administracyjnego musi być prawomocne. Od tego czasu mamy dwa lata na wniesienie skargi. Składa się ją, gdy inne środki już nie przysługują lub z ważnych przyczyn dany podmiot z nich nie skorzystał. Przedsiębiorca musi wykazać, że działanie organu było niezgodne z prawem. Samo przekonanie, że coś jest bezprawne, jest tu niewystarczające. Niezgodność z prawem musi wynikać z rażącego naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności, czyli musi to być błąd o charakterze fundamentalnym. Uzyskanie takiego orzeczenia jest podstawą wystąpienia o odszkodowanie do sądu powszechnego. Skargę, co do zasady, składa się na orzeczenia wojewódzkich sądów administracyjnych. W przypadku skargi

na orzeczenie NSA musi ono wynikać z rażącego naruszenia norm prawa Unii Europejskiej.

Jak udowodnić, że naruszenie było rażące?

W orzecznictwie bardzo silnie zaznaczono, jakie działanie może być kwalifikowane jako rażące. Po pierwsze, można za takie uznać naruszenie przepisu, które jest oczywiste i nie budzi wątpliwości. Po drugie, może to być takie działanie, które wywołało poważną szkodę. Po trzecie, że za podstawę można uznać naruszenie elementu normy prawnej, która stanowi o jej istocie i celu. Te zarzuty nie muszą być wykorzystane łącznie. Praktyka pokazuje jednak, że zazwyczaj naruszenie np. celu przepisu wywołuje skutek w postaci szkody, czyli zazwyczaj występują one razem.

Czy skargę może wnieść tylko pokrzywdzony?

Ustawa przewiduje, że skargę mogą wnieść również prokurator generalny i rzecznik praw obywatelskich. Są to

podmioty, które działają na prawach strony. Przedsiębiorca może skorzystać z pomocy rzecznika w przypadku, kiedy np. nie wie, jak napisać taką skargę.

Ile kosztuje wniesienie do sądu skargi i jak musi wyglądać formalnie wniosek skargowy w tej procedurze?

Skargę zawsze wnosimy do sądu administracyjnego, który wydał zaskarżone orzeczenie. Wniesienie jej kosztuje 200 zł.

Dla ważności pisma należy przytoczyć orzeczenie, które jest skarżone. Przede wszystkim należy podać sygnaturę akt i datę wydania skarżonego orzeczenia. Trzeba zaznaczyć, czy skarżymy je w całości, czy w części, ponieważ to drugie również jest dopuszczalne. Przedsiębiorca musi przytoczyć też podstawę takiego zaskarżenia. Może się oprzeć na prawie materialnym, czyli wskazać, że norma została źle zinterpretowana. Może też podważyć procedurę, np. w przypadku gdy strona była nienależycie reprezentowana. Nie mogą być jednak podstawą skargi zarzuty dotyczące ustalenia faktów.

Kolejnym elementem takiego pisma jest wskazanie

FOT. MATERIAŁ PRASOWE

Dr Krzysztof Wąsowski, adwokat z kancelarii Elżanowski, Cherka & Wąsowski

przepisu, z którym orzeczenie jest niezgodne. Trzeba też wykazać, że wzruszenie orzeczenia w drodze innych środków nie było i nie jest możliwe. Formalnie istotne jest, by napisać, że jest to wniosek o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Poza tym trzeba uprawdopodobnić wyrządzenie szkody. Pomimo że ustawodawca wskazuje, że wystarczy ją uprawdopodobnić, to już na tym etapie należy też przedstawić dowody.

Jaka to ma być szkoda i jak przedsiębiorca może ją udokumentować?

Szkodę należy rozumieć jako stratę o charakterze materialnym. Nie można tego mylić z krzywdą, czyli stratą niematerialną, np. uszczerbkiem na wizerunku firmy. W Polsce są dwa rodzaje straty materialnej. Pierwsza to strata realna, czyli to, co faktycznie przedsiębiorca stracił. Musi on przedstawić dowody, najlepiej dokumenty, np. wycieczki księgowy. Drugi rodzaj, który może być ustalany łącznie z pierwszym, to utracone korzyści. Na przykład w wyniku orzeczenia przedsiębiorca nie zawarł kontraktu, z którego miałby konkretne korzyści finansowe. Takie straty również należy udowodnić. Ważne, by były bezpośrednio powiązane, więzią przyczynowo-skutkową, ze skarżonym orzeczeniem.

Co się dzieje w razie odrzucenia skargi?

Przedsiębiorca ponosi wtedy koszty procesowe. Może się zdarzyć, że będzie musiał też zapłacić za zastępstwo procesowe strony przeciwnej. Jednak sumując, raczej nie będą to duże kwoty. Mogą wynieść około kilkuset złotych.

Rozmawiała Joanna Kowalska